

CZU : 373.1

**CONSTRUCȚII ANALITICE PRIVIND ASIGURAREA CONDIȚIILOR DE INSTRUIRE
A ELEVILOR ÎN CLASELE CU REGIM SIMULTAN**

*ALIONA BRIȚCHI, doctorandă,
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău*

***Summary:** In this article is a retrospective analysis of the literature with reference to the conditions of their students' training simultaneous regime. The needs of society are simultaneously upgraded oriented schools that will improve the quality and effectiveness of the educational environment rural and urban areas as the state educational standards, targeted education for new and effective quality that meets the requirements of students' personality, society and education. Training and development of mobile personalities, self-made, capable of lifelong learning is the priority of the education system in Moldova.*

Schimbările esențiale din viața social-economică și politică a Republicii Moldova au condus la modernizarea sistemului de învățământ. Una dintre manifestările de schimbări structurale este

reconstituirea instituțiilor de învățământ, atât din mediul rural, cât și a celor din zonele urbane, problema școlilor incomplete devenind subiect de presă și televiziune. Scăderea din an în an a numărului de populație din majoritatea localităților republicii și nivelul scăzut de dezvoltare a infrastructurii condiționează rezolvarea problemei educației copiilor în școlile cu număr mic, învățământul simultan fiind soluția optimă pentru această perioadă.

În ultimele decenii problemele învățământului simultan i-au preocupat pe cercetătorii din diferite țări. În Rusia sunt înregistrate o serie de studii ce pot fi utilizate în elaborarea și punerea în aplicare a modelului de școală simultană în R. Moldova. În cadrul analizei istorico-pedagogice ce vizează studierea problemelor de dezvoltare a școlilor simultane în Rusia, se evidențiază mai multe direcții:

- problemele socio-pedagogice ale școlii simultane sînt dezvăluite în tezele V. N. Egorov, T. G. Zelenova, unde sînt analizate mecanismele interacțiunii societății și a școlii simultane;
- *problema proiectării conținutului educațional* în școlile simultane a fost cercetată de M.M.Baterbiev, T. N. Leontyeva, V. V. Salnikova, O. H. Tyuleneva.

Analiza publicațiilor științifice, tezelor/disertațiilor și necesității practicii educaționale ne permite să constatăm că, în procesul de creștere semnificativă a numărului de școli simultane încă nu a fost fundamentat specificul modernizat, nu au fost elaborate modele de școli simultane.

Bazîndu-ne pe tezele cercetătorilor ruși putem menționa că neajunsurile în teoria și practica modelării școlii simultane condiționează prezența contradicțiilor între:

- *școlile simultane tradiționale* din mediul rural și *necesitatea din partea statului* și a societății pentru cultivarea modelelor de școli simultane moderne, ce sînt dispuse pentru realizarea procesului educațional în condițiile finanțării normative după numărul de elevi, dezvoltarea bazei tehnico- materiale și științifico-metodice;
- *insuficiența manifestării tipologiei școlilor simultane rurale* în istoria învățământului din Rusia, ca baza modelării școlilor simultane și *necesitatea analizei complexe* a sistemului de învățământ simultan;
- *necesitatea de a dezvălui ipotezele teoretice*, de a modela instituții cu regim simultan și un grad scăzut de *elaborare a subsistemelor învățământului simultan* rural.

Prezența acestor contradicții au evidențiat problema necesității de a fundamenta un *model de învățământ simultan*, caracteristicile subsistemelor, condițiile, criteriile, indicatorii pentru a măsura activitatea acestei școli.

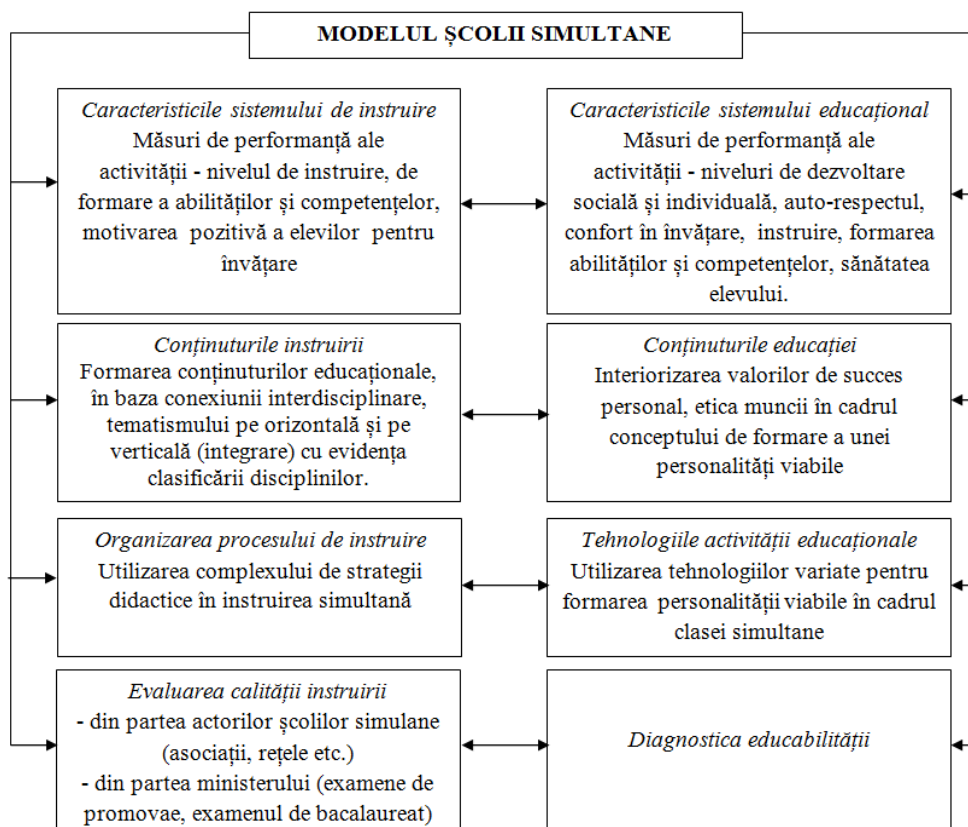

Fig. 1. Modelul școlii simultane

Un număr considerabil mare din școlile Republica Moldova includ regim simultan în clasele de copii, creînd probleme specifice care necesită soluții imediate și radicale, tendința Ministerului Educației fiind deschisă în căutarea modalităților de a schimba tehnologia de instruire.

Școlile simultane trec printr-o serie de probleme: în primul rînd – problema educației practice – nu fiecare elev este inclus în procesul educațional; în al doilea rînd – lipsa de contacte sociale și resurse de informații; în al treilea rînd – numărul mic de elevi – o problemă deosebită, care implică o serie de greutăți: cheltuieli mari, insuficiența de cadre didactice calificate în toate domeniile, rezultatele joase ale instruirii. Aceste probleme N. V. Baygulova, I. G. Sannikova, M.P.Voytekhovsky [6] le califică în felul următor:

- problemele economice în raport cu cheltuielile nejustificate pentru întreținerea școlii;
- probleme legate de aplicarea cerințelor de ordin social al societății;
- problema sistematizării procesului educațional ce nu corespunde organizării unei clase simultane.

Astfel, putem considera că în fața profesorilor se ridică o problemă organizatorică și metodologică: beneficiind de contingentul mic de elevi din clasele simultane, ei pot găsi modalități pentru rezolvarea problemelor și depășirea dificultăților în organizarea procesului de instruire în clasele simultane, oferă discipolilor săi un șir de avantaje:

- profesorii cunosc mai bine particularitățile individuale și condițiile de viață ale fiecărui elev, ceea ce permite profesorului să găsească o tratare individuală pentru fiecare copil;
- organizarea activităților individuale cu elevii în raport cu aptitudinile pe interese, cunoștințe și abilități;
- abordarea individualizată a procesului educațional, în care comunicarea personală acționează ca un mijloc de instruire și educație, ca o interpretare a poziției interne a elevului: elevul și profesorul „se aud” unul pe altul;
- activități de învățare orientate spre educația morală, activități pe interese în procesul de comunicare cu prietenii, adulții și profesorii etc.

Aceste caracteristici și multe altele permit organizarea procesul educațional în clasele cu regim simultan la un nivel înalt.

Modernizarea învățământului simultan urmărește scopul, în primul rând, de a îmbunătăți calitatea și eficiența mediului educațional la nivelul standardelor educaționale de stat. Vizavi de acest punct de vedere, L. Bujor [2] menționează: „Educația demarează către înțelegerea și formarea omului ca personalitate competitivă, responsabilă și activă. Astăzi parcurgem o etapă de schimbări profunde, complete și radicale în toate domeniile activității socio-umane din țara noastră. Schimbarea semnifică reforme, iar reformele pot fi realizate doar de personalități. În acest context, sarcinile Ministerului Educației rămân a fi conjugate cu cele ale întregii societăți. Această asumare de sarcini decurge din Programul de guvernare „Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare”, care deschide noi perspective pentru dezvoltarea învățământului în țara noastră.

Începând cu anul de învățământ 2010 – 2011 toate școlile primare, gimnaziale și liceale au început activitatea după standardele educaționale modernizate, care orientează educația spre o calitate nouă și eficientă, ce corespunde cerințelor personalității elevilor, societății și educației. Programul de acțiuni al Guvernului prevede pentru domeniul educațional, în primul rând, perfecționarea cadrului legislativ în conformitate cu cerințele societății, experiența internațională și cea europeană. În contextul noului Program de guvernare se mizează pe depolitizarea și descentralizarea sistemului de învățământ, pe promovarea valorilor naționale și general-umane, pe îmbunătățirea calității educației, prin trecerea treptată a învățământului general de la principiul academic la cel de pregătire a elevului pentru viață, revizuirea curriculei disciplinare în conformitate cu standardele internaționale și în contextul conceptului școlii prietenoase copilului [2]. Acest proces are loc treptat – începând cu 2010 standardele modernizate au fost introduse în ciclul primar. Problemele legate de aplicarea standardelor în școlile cu clasele simultane sînt similare. Aceasta se referă nu numai la numărul de elevi, dar, de asemenea, și la forma de

organizare a educației în instituțiile date, completarea cleselor, așezarea geografică, sistemul de învățământ, particularitățile naționale.

L. V. Bayborodova [4] menționează, că scopul educației moderne este formarea pe deplin și dezvoltarea abilităților elevilor pentru a delimita propria problemă din învățământ, să formuleze un algoritm de soluționare a acestei probleme, de a controla procesul și a evalua rezultatul. „A învăța să înveți” – sloganul tinerii generații, funcția școlii – de a corecta, iar profesorul – forță călăuzitoare pentru elev.

În fața sistemului de învățământ se iscă un nou obiectiv – formarea și dezvoltarea unei personalități mobile, auto-realizate, capabile de învățare pe tot parcursul vieții. Acest lucru, la rândul său, corectează sarcina și condițiile procesului de învățământ, la baza cărei stă dezvoltarea personalității elevului.

Factorul principal în construirea propriului vector al dezvoltării este capacitatea de a naviga prin lumea informațiilor și de a lua decizii corecte pe baza datelor luate din diverse surse. Noile standarde educaționale specifică activitățile în clasele cu regim simultan, unde elevii trebuie să-și formeze aceleași competențe ca elevii din școlile tradiționale.

Putem constata că în Republica Moldova dezvoltarea standardelor educaționale vizavi de condițiile, efortul pedagogic și finalitățile educației cu elevii din clasele cu regim simultan includ cerințe către structura curriculumului educațional, condițiile de punere în aplicare a curriculumului, rezultatele asimilării și valorificării curriculumului. Printre tendințele de bază privind dezvoltarea standardelor educaționale M. Hadîrcă [3] evidențiază următoarele:

- standardele educaționale sînt proiectate în sistem, pentru toți actorii educației, toate treptele și toate domeniile învățămîntului, fiind formulate, în fond, în termeni de competențe și concepute ca standarde de ieșire;
- standardele educaționale nu acoperă tot curriculumul, ci se axează pe nucleul acestuia, pe domeniile de bază ale învățării și vizează un nivel mediu de dificultate;
- standardele sînt elaborate în structuri complexe, ele înglobînd totalitatea eforturilor și condițiilor necesare pentru asigurarea calității în învățământ;
- standardele de competență sînt concretizate prin indicatori/descriptori de competențe, ele servind drept bază pentru aprecierea performanțelor fiecărei școli, clase și ale fiecărui profesor sau elev;
- obiectele supuse standardizării în învățământ sînt dintre cele mai diverse: de la obiectivele și cerințele față de predare pînă la condițiile și oportunitățile de realizare a învățării, inclusiv cerințele față de pregătirea elevilor;
- standardele sînt transparente, fiind făcute publice, iar în perfecționarea lor sînt implicați toți cei interesați: elevi, studenți, cadre didactice, părinți.

Acțiunea de realizare a studiilor în sistemul de clase simultane are o experiență în România. De exemplu în județul Covasna la nivelul învățământului primar funcționează un număr de 32 de clase simultane la secția română și 114 clase simultane la secția maghiară, 65 de școli cu clase I-IV și 33 școli cu clase I-VIII. Clasele de învățământ simultan cuprind un număr de 346 elevi la secția română și 1492 elevi la secția maghiară [1]. Din această perspectivă, în cadrul inspecției tematice de specialitate, inspectorii de la învățământul primar urmăresc cu prioritate cele mai relevante aspecte pentru calitatea și eficiența învățământului simultan:

- Modul de abordare a problemelor organizatorice:
 - gruparea claselor;
 - repartizarea învățătorilor;
 - alcătuirea orarului;
 - planificarea calendaristică și pe unități de învățare;
 - organizarea sălii de clasă.
- Calitatea prestației didactice/ Aplicarea metodologiei specifice.
- Calitatea mediului educațional.
- Atitudinea elevilor și nivelul standardelor educaționale.

Se constată că învățătorii, în ciuda greutăților și impedimentelor, asigură condițiile organizatorice și materiale pentru desfășurarea activităților, adecvat nivelului și posibilităților claselor de elevi. Lecțiile au un caracter pronunțat practic-aplicativ și activ-participativ printr-o coerență și unitate atât pe clasele cuplate cât și în ansamblu: s-a reușit chiar implicarea elevilor din clasele cuplate în aceeași activitate de învățare, diferențiind sarcinile de învățare pe aceeași tematică a unității de învățare. Forma principală de activitate în clase simultane devine activitatea independentă, aproape fără excepție sarcinile de muncă independentă (individuală, în perechi, în grupuri mici) sunt integrate deplin în structura lecțiilor, concretizate prin teme accesibile și diversificate care solicită un efort intelectual gradat și stimulează interesul și potențialul copiilor.

Strategia activității individualizate asigură conștientizarea sarcinilor didactice și a procedurilor de lucru de către elevi și de fiecare dată prin realizarea aprecierilor asupra calității. Sistemul activității în clasele cu regim simultan permite respectarea principiului alternării activității de învățare cu activitatea de relaxare; cunoștințele și deprinderile elevilor fiind exersate în contexte variate, asigurând un grad mare de aplicabilitate.

Analiza efectuată asupra condițiilor de realizare a procesului de învățământ în clasele cu regim simultan conduce la stabilirea necesității de a crea pentru fiecare elev din aceste școli o traiectorie individuală de instruire după particularitățile de dezvoltare individuale și de a elabora și aproba un model pedagogic și organizatoric a acestui sistem de educație. Evoluția

sistemului de învățămînt simultan, cuplarea claselor, elaborarea noilor programe de instruire în clase simultane necesită o cercetare științifică specifică pentru stabilirea obiectivelor, stabilirea conținutului educațional cu caracter aplicativ pentru diferite vârste.

Reeșind din particularitățile organizațional-pedagogice ale școlii simultane: cuplarea claselor, alcătuirea orarului, organizarea și desfășurarea lecțiilor simultane N. Baygulova [5] stabilește legitățile teoretice de bază:

- a) dezvoltarea conceptului de formare a personalității viabile în condițiile societății ce ne permite să determinăm specificul procesului de învățămînt simultan;
- b) formarea conținutului de instruire bazat pe o abordare interdisciplinară, complexă și integrată;
- c) utilizarea tehnologiilor pentru instruirea simultană ca bază metodologică în organizarea activităților comune cu copiii de diferite vârste;
- d) justificarea mecanismelor de funcționare a școlilor simultane este posibilă conform analizei lucrărilor mai multor cercetători din diferite țări.

Instruirea efectivă în clasele simultane se realizează prin intermediul unui complex de strategii didactice – sistem bazat pe educația simultană, bogat în metode, tehnici, forme corespunzătoare activităților de instruire simultană, variate tehnologii educaționale direcționate conținutului, informațiilor în aspectul simultanității. Printre strategiile folosite în sistemul simultan putem enumera: metoda proiectului sau învățarea prin proiect, învățămîntul individualizat, învățarea integrată prin intermediul studiului de caz, procesului de interacțiune.

Folosind pachetul de elemente enumerate mai sus permite în limita simultanității de a forma diverse variante de lecții, iar utilizarea acestor tehnologii educaționale în procesul de instruire în diferite grupe de vîrstă (clase simultane) lecția devine mai interesantă și viu-colorată, ceea ce urmărește respectarea standardelor educaționale.

În concluzie putem menționa, că organizarea claselor în regim de învățămînt simultan necesită o atenție deosebită și o abordare neconvențională pentru rezolvarea problemelor cu privire la aplicarea Standardelor Educaționale Modernizate. Această problemă trebuie să-i preocupe pe teoreticieni și practicieni din sistemul educațional, întrucît școală primară ca prima treaptă a învățămîntului general în Republica Moldova are o importanță fundamentală, atît în formarea personalității concrete, cît și în păstrarea și dezvoltarea integrității statului.

]Referințe bibliografice:

1. BORICEAN, E. *Raport: Învățămîntul simultan între necesitate și eficiență, 2010.*
<https://isj.educv.ro/>

2. BUJOR, L. *Învățământul în Republica Moldova – prioritate națională*. În: Modernizarea standardelor și curricula educaționale – deschidere spre o personalitate integrală. Materialele Conf. Șt. Intern. 22-23 oct. 2009. Coord. șt.: L. Pogolșa; N. Bucun. Ch.: Inst. de Științe ale Educației, 2009. p. 3-4. ISBN 978-9975-64-179-1.
3. HADÎRCĂ, M. *Abordarea sistemică a standardelor în educație*. În: Modernizarea standardelor și curricula educaționale – deschidere spre o personalitate integrală. Materialele Conf. Șt. Intern. 22-23 oct. 2009. Coord. șt.: L. Pogolșa; N. Bucun. Ch.: Inst. de Științe ale Educației, 2009. p. 54-62. ISBN 978-9975-64-179-1.
4. БАЙБОРОДОВА, Л. В. *Подготовка педагогов – дело самой школы. Малокомплектная сельская школа: проблемы, поиски, решения*. Ярославль, 1998. 251 с.
5. БАЙГУЛОВА, Н. В. *Историко-педагогическая типология сельских малокомплектных образовательных учреждений как основание моделирования разновозрастной школы*. Вестник Томского гос. пед. ун-та, 2009. Вып. 12. с. 54-57.
6. БАЙГУЛОВА, Н. В.; САННИКОВА, И. Г.; ВОЙТЕХОВСКАЯ, М. П. *Создание модели разновозрастной сельской малокомплектной школы и ее функционирование на территории томской области в условиях нормативно-подушевого финансирования*. Вестник Томского гос. пед. ун-та, 2011. Вып. 13 (115) с. 62-70.